

ครบรอบ 10 ปี

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการไวยากรณ์ภาษาที่เบ็ดเตล็ดความได้

ผศ. ดร. กฤษดาวรรณ หงส์ลัดดารมภ์

มิถุนายน 2546

สัญญาเลขที่ RSA/3/2542

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการไวยากรณ์ภาษาที่เบตถิ่นคามใต้

ผศ. ดร. กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งจนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณคณบดีคณะอักษรศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาภาษาศาสตร์ คณาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ วิทยสหาย ที่เบตศึกษาทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการ และรองศาสตราจารย์ ดร. โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดีมาโดยตลอด ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร. วิชัย บุญแสง ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของสกว. สำหรับความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยและการสนับสนุนต่างๆ

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RSA/3/2542

ชื่อโครงการ : ไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้

ชื่อนักวิจัย : ผศ. ดร. กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

E-mail Address : Krisadawan.H@Chula.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : 3 ปี

โครงการไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ลักษณะสำคัญทางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ 2 ภาษาคือภาษาเกียลทังซึ่งพูดในเขตปกครองตนเองเตเชนของชนทิเบต มณฑลยูนนานและภาษาบาทังซึ่งพูดในเขตปกครองตนเองกานเซของชนทิเบต มณฑลเสฉวน ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยาและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของคำนามโดยเฉพาะรูปแบบการลงกรก ในส่วนของภาษาเกียลทังซึ่งผู้วิจัยได้ทำวิจัยต่อจากโครงการไวยากรณ์ภาษาเกียลทัง ภาษาทิเบตในยูนนาน ผู้วิจัยยังได้ใช้ข้อมูลในระดับปริจเฉทเพื่อวิเคราะห์ลักษณะไวยากรณ์บางลักษณะให้ชัดเจนขึ้น คำถามที่ผู้วิจัยถามคือไวยากรณ์ภาษาเกียลทังและภาษาบาทังเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ความเหมือนและความต่างนี้นำไปสู่การตั้งข้อสรุปเกี่ยวกับไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ได้อย่างไรได้บ้าง

วิธีการวิจัยประกอบด้วย (1) การวิจัยเอกสารเพื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษาในทิเบตตะวันออก ไวยากรณ์ภาษาทิเบต ความรู้เกี่ยวกับภาษาทิเบตถิ่นต่าง ๆ ตลอดจนรูปแบบไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกันในภาษาอื่น และ (2) การทำวิจัยภาคสนามโดยทำที่เมืองเกียลทัง (จงเต๋ียน) เมืองบาทังและเมืองอื่น ๆ ที่มีชาวทิเบตถิ่นคามอาศัยอยู่ วิธีการทำวิจัยภาคสนามได้แก่การซักถามข้อมูลภาษาจากผู้บอกภาษาและผู้เชี่ยวชาญทางภาษา การอัดเสียงนิทานและเรื่องเล่าและถ่ายเสียงตัวบทเหล่านี้เป็นตัวอักษร การวิเคราะห์รูปแบบทางไวยากรณ์จากตัวบทดังกล่าว การสัมภาษณ์ข้อมูลทางวัฒนธรรมจากชาวบ้าน การสังเกตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการสำรวจภาษาทิเบตถิ่นคามอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจสภาพทางภาษา สังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้รวมทั้งลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ให้ชัดเจนขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าไวยากรณ์ภาษาเกียลทังมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกับและส่วนที่แตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาบาทัง การลงสาธกการกในภาษาเกียลทังมีความแตกต่างจากการลงสาธกการกในภาษาบาทังและภาษาคามถิ่นอื่น เช่น เดเก (ภาษาคามถิ่นเหนือ) การแสดงแก่นความในภาษาเกียลทังและภาษาบาทังมีรูปแบบคล้ายคลึงกันและมีปฏิสัมพันธ์กับการลงสาธกการก เช่นเดียวกับภาษาทิเบตถิ่นกลาง กริยาช่วยในภาษาเกียลทังและในภาษาบาทังพัฒนามาจากกริยา 'เป็น' และกริยาเคลื่อนไหวที่ผ่านการกลายมาเป็นคำไวยากรณ์ กริยาเหล่านี้แสดงประเภททางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตสมัยใหม่ กล่าวคือมีการแสดงการณลักษณะ มุมมองของผู้ร่วมสนทนา สถานภาพของความรู้ และแหล่งที่มาของความรู้ ลักษณะอื่น ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ซึ่งแตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นกลางอย่างชัดเจน เช่น มีการใช้กริยารองเพื่อแสดงอรรถาณูเคราะห์และการณลักษณะ มีการใช้รูปแสดงความเป็นเจ้าของซ้อนกัน มีระบบสรรพนามที่ซับซ้อน

กริยาหลักในประโยคไม่แปรไปตามกาลและมาลา ลักษณะเหล่านี้ยังพบในภาษาทิเบตถิ่นคามอื่นๆ แม้ว่าจะมีความแตกต่างในรายละเอียด

งานวิจัยนี้ให้ข้อคิดสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยภาษาในทิเบตตะวันออกและนำไปสู่การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาของชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ ที่พูดในบริเวณนี้ การสัมผัสกันของภาษาเหล่านี้ กำเนิดและการพัฒนาการของภาษากลางตลอดจนประเด็นทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น ความทรงจำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ผลกระทบของโลกาภิวัตน์และการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจีนต่อรูปแบบการดำรงชีวิตดั้งเดิมของผู้คนในบริเวณนี้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวทิเบตและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในทิเบตตะวันออก

คำหลัก : ไวยากรณ์ภาษาทิเบต ระบบหน่วยคำ-วากยสัมพันธ์ ภาษาตระกูลทิเบต-พม่า ภาษาทิเบตถิ่นคาม ทิเบตตะวันออก (คาม)

Abstract

Project Code: RSA/3/2542

Project Title: Grammar of Southern Kham Tibetan

Principle Investigator: Assistant Professor Dr. Krisadawan Hongladarom (Chulalongkorn University)

E-mail Address: Krisadawan.H@Chula.ac.th

Project Duration: 3 years

This project is aimed to analyze grammatical characteristics of two southern dialects of Kham Tibetan, namely the Rgyalthing dialect spoken in Diqing Tibetan Autonomous Prefecture, Yunnan Province, and the Bathang dialect spoken in Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture, Sichuan Province. Specifically, it investigates grammatical categories pertaining to the verb phrase and those to the noun phrase, particularly grammatical relations and case-marking patterns. As a follow-up to the previous project on Rgyalthing grammar, the project additionally examines Rgyalthing discourse in order to find out more about certain grammatical attributes. The general questions posed in this research are: whether Rgyalthing grammar is similar to or different from the grammar of the Bathang dialect, and how these similarities or differences lead to the conclusion about grammar of southern Kham Tibetan.

The methodology used in this study include (1) document research on linguistic situation in East Tibet, Tibetan grammar, Tibetan dialects, and typological patterns in other languages, and (2) fieldwork at Rgyalthing (Zhongdian), Bathang, and other towns where Khampa Tibetans reside. Among the various fieldwork methods used are elicitation of data from informants and language consultants, recordings and transcriptions of folktales and narratives, the analysis of grammatical characteristics from these texts, interviewing, participant-observation, and the survey of other dialects of Kham Tibetan in order to find out about general linguistic and cultural situation of this region and make a conclusion about grammar of southern Kham Tibetan.

It is found that Rgyalthing grammar is both similar to and different from Bathang grammar. Ergative marking in Rgyalthing has a distinctive pattern, which is not found in Bathang and other Kham dialects such as Dege (northern Kham). Topic marking in Rgyalthing is similar to that in Bathang and shows close interaction with ergative marking. Like Central Tibetan, auxiliaries in Rgyalthing and Bathang are grammaticalized from copula verbs and motion verbs. These verbs mark novel features (i.e. aspect,

participant perspective, mirativity and evidentiality) which constitute grammar of Modern Spoken Tibetan. Such attributes as the use of double possessives, the development of secondary verbs to indicate aspect and modality, the existence of complex pronominal paradigms, and the lack of verbal inflections to indicate tense and mood, can be claimed to be characteristic of southern Kham Tibetan as a whole, though there are differences among Kham varieties.

This research contributes to linguistic research in East Tibet and leads to more investigation of such important issues as the description of non-Tibetan languages spoken in the same area, language contact among these languages, development of *linguae francae*. It also poses questions on issues related to ethnohistory and culture such as memory of local history, ethnic identity, impacts of globalization and economic development in China on traditional way of life, and interactions among the Tibetans and other ethnic minorities.

Keywords: Tibetan Grammar, Morpho-syntax, Tibeto-Burman Language Family, Kham Tibetan, East Tibet (Kham)

เนื้อหางานวิจัย

บทนำ

หากดูจากแผนที่ ทิเบตไม่ได้อยู่ห่างไกลจากประเทศไทยมากนัก และหากดูในแง่ศาสนา และวัฒนธรรม ทิเบตมีความใกล้ชิดกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประการแรกทิเบตเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสำคัญของไทยและประเทศเพื่อนบ้านคือแม่น้ำโขง ประการที่สองทิเบตเป็นดินแดนพุทธเช่นเดียวกับไทย ประเพณีและธรรมเนียมการปฏิบัติส่วนใหญ่ของคนทิเบตก็ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธเช่นกัน แต่น่าประหลาดใจที่ความรู้เกี่ยวกับทิเบตในประเทศไทยมีน้อยมาก ความรู้ส่วนใหญ่มาจากการเขียนของนักวิชาการหรือนักเขียนชาวตะวันตก ความเข้าใจเกี่ยวกับทิเบตรวมทั้งภาษาที่ใช้ในทิเบตจึงผูกกับการตีความตามแนวตะวันตกเป็นหลัก

โครงการไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้เป็นความพยายามที่จะศึกษาวิจัยทิเบตจากมุมมองของคนเอเชียและเป็นความพยายามที่จะบุกเบิกการศึกษาภาษาในทิเบตตะวันออก บริเวณนี้ประกอบด้วยสองถิ่นที่สำคัญคือถิ่นอัมโดซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและถิ่นคามซึ่งอยู่ทางตอนใต้ งานวิจัยนี้เน้นถิ่นคามเป็นหลักเนื่องจากเป็นถิ่นที่น่าสนใจศึกษาและยังมีผู้ทำวิจัย (ทั้งนักวิชาการในจีนและต่างประเทศ) อยู่ไม่มากนัก นอกจากจะประกอบด้วยชาวทิเบต (ชาวคาม) ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่แล้วถิ่นคามยังประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น กลุ่มที่พูดภาษาตระกูลซินติค ได้แก่ ฮั่นและไป่ กลุ่มที่พูดภาษาตระกูลเซียง ได้แก่ ผู่หมี่ จารง และกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่า เช่น ทิเบตนำซี หยี่ (โลโล) ลีซอ เป็นต้น ชาวทิเบตหรือที่พวกเขาเรียกตัวเองว่า "ชาวคาม" เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของบริเวณนี้โดยมีจำนวนประมาณ 1 ล้านคน (ประชากรทิเบตในจีนมีประมาณ 4 ล้านคน อยู่ในทิเบตตะวันออกครึ่งหนึ่งของประชากรโดยอยู่ในถิ่นอัมโดอีก 1 ล้านคน)

ภาษาคามยังแบ่งเป็นภาษาถิ่นย่อยมากมายโดยภาษาถิ่นย่อยเหล่านี้แบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ ภาษาของผู้ทำกิจกรรมและภาษาของชนเผ่าเร่ร่อน ภาษาของผู้ทำกิจกรรมจะแปรไปตามแต่ละท้องที่ สามารถจำแนกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆตามภูมิศาสตร์ คือ ภาษาถิ่นเหนือและภาษาถิ่นใต้ ตัวอย่างของภาษาถิ่นเหนือ เช่น ชัมโด เจคุนโด (ยูชู) เดเก และกานเซ ซึ่งพูดในมณฑลชิงไห่ทางเหนือของเสฉวน และทางตะวันออกของภูมิภาคปกครองตนเองของทิเบต ภาษาถิ่นใต้ เช่น ภาษาบาทัง ลีทัง เตรเจน และเกียลทัง ซึ่งพูดทางตอนใต้ของมณฑลเสฉวนและทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลยูนนาน ผู้พูดภาษาถิ่นย่อยนี้บางครั้งก็สื่อสารกันไม่เข้าใจและต้องหันมาใช้ภาษาจีนเป็นภาษากลางแทน

โครงการไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ลักษณะสำคัญทางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ 2 ภาษาคือภาษาเกียลทังซึ่งพูดในเขตปกครองตนเองเตเชนของคนทิเบต มณฑลยูนนานและภาษาบาทังซึ่งพูดในเขตปกครองตนเองกานเซของคนทิเบต มณฑลเสฉวน ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยาและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของคำนามโดยเฉพาะรูปแบบการลงการก ในส่วนของภาษาเกียลทังซึ่งผู้วิจัยได้ทำวิจัยต่อจากโครงการไวยากรณ์ภาษาเกียลทัง ภาษาทิเบตในยูนนาน ผู้วิจัยยังได้ใช้ข้อมูลในระดับปัจเจกเพื่อวิเคราะห์ลักษณะไวยากรณ์บางลักษณะให้ชัดเจนขึ้น คำถามที่ผู้วิจัยถามคือไวยากรณ์ภาษา

เกียลทั้งและภาษาบาทั้งเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ความเหมือนและความต่างนี้นำไปสู่การตั้งข้อสรุปเกี่ยวกับไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามได้อย่างไรได้บ้าง

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ปริจเฉทภาษาเกียลทั้งซึ่งเป็นภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ในมณฑลยูนนาน โดยเน้นประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการลงการกและความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงแก่นความและการลงสาธกการก
2. ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ภาษาบาทั้งซึ่งเป็นภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ในมณฑลเสฉวนโดยเน้นประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของคำนามและประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยา
3. วิเคราะห์รูปแบบการลงการกในภาษาบาทั้ง
4. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในระดับไวยากรณ์ของภาษาเกียลทั้งและภาษาบาทั้ง
5. สรุปลักษณะของไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้

ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ 2 ภาษาคือ ภาษาเกียลทั้งและภาษาบาทั้งโดยจำกัดอยู่ที่คำนามและคำกริยา ข้อมูลที่นำมาศึกษาอยู่ในรูปของประโยคและปริจเฉท (เรื่องเล่า)

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยประกอบด้วย (1) การวิจัยจากเอกสารเพื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษาในทิเบตตะวันออก ไวยากรณ์ภาษาทิเบต ความรู้เกี่ยวกับภาษาทิเบตถิ่นต่าง ๆ ตลอดจนรูปแบบไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกันในภาษาอื่น และ (2) การทำวิจัยภาคสนามโดยทำที่เมืองเกียลทั้ง เมืองบาทั้งและเมืองอื่น ๆ ที่มีชาวทิเบตถิ่นคามอาศัยอยู่ วิธีการทำวิจัยภาคสนามเป็นวิธีทางภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยา ได้แก่ การซักถามข้อมูลภาษาจากผู้ออกภาษาและผู้เชี่ยวชาญทางภาษา การอัดเสียงนิทานและเรื่องเล่าและถ่ายเสียงตัวบทเหล่านี้เป็นตัวอักษร การวิเคราะห์รูปแบบทางไวยากรณ์จากตัวบทดังกล่าว การสัมภาษณ์ข้อมูลทางวัฒนธรรมจากชาวบ้าน การสังเกตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการสำรวจภาษาทิเบตถิ่นคามอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจสภาพทางภาษา สังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้รวมทั้งลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตถิ่นคามให้ชัดเจนขึ้น

ผลการวิจัย

ภาษาเกียลทั้งมีหลายลักษณะทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ที่แตกต่างจากภาษาบาทั้ง การลงสาธกการก (ergative case marking) ในภาษาเกียลทั้งมีความแตกต่างจาก

การลงสาธการกในภาษาคามถิ่นอื่น เช่น เดเก (ภาษาคามถิ่นเหนือ) และบาทั้ง (ภาษาคามถิ่นใต้) การแสดงแก่นความในภาษาเกียลทั้งและภาษาบาทั้งมีรูปแบบคล้ายคลึงกันและมีปฏิสัมพันธ์กับการลงสาธการก เช่นเดียวกับภาษาทิเบตถิ่นกลาง กริยาช่วยในภาษาเกียลทั้งและในภาษาบาทั้งพัฒนามาจากกริยา 'เป็น' และกริยาเคลื่อนไหวที่ผ่านการกลายมาเป็นคำไวยากรณ์ กริยาเหล่านี้แสดงประเภททางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตสมัยใหม่ กล่าวคือมีการแสดงการณลักษณะ บุรุษ และแหล่งที่มาของความรู้ แต่ทั้งนี้กริยาช่วยทั้งในภาษาเกียลทั้งและภาษาบาทั้งมีรูปแบบซับซ้อนและมีจำนวนมากกว่าที่พบในภาษาทิเบตถิ่นกลาง ลักษณะอื่นๆที่น่าสนใจเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ซึ่งแตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นกลางอย่างชัดเจน เช่น มีการใช้กริยารองเพื่อแสดงอรรถาณูเคราะห์และการณลักษณะ มีการใช้รูปแสดงความเป็นเจ้าของซ้อนกัน มีระบบสรรพนามที่ซับซ้อน คำเรียกสีและคำแสดงรูปทรงส่วนใหญ่เป็นคำซ้ำ กริยาหลักในประโยคไม่แปรไปตามกาลและมาลา ลักษณะเหล่านี้ยังเป็นลักษณะเด่นของภาษาทิเบตถิ่นคามอื่นๆโดยทั่วไปแต่มีความแตกต่างในรายละเอียด

ผลการวิจัยของโครงการได้นำเสนอในหนังสือผลงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องดังมีรายละเอียดดังนี้

1. หนังสือ Rgyalthing Tibetan

หนังสือนี้เป็นการพรรณนาระบบไวยากรณ์ของภาษาเกียลทั้งซึ่งเป็นภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ที่มีพัฒนาการทางภาษาที่น่าสนใจ นับเป็นหนังสือไวยากรณ์เล่มแรกของภาษานี้โดยเฉพาะที่มีการเผยแพร่ในระดับนานาชาติ หนังสือมีหกบท บทที่หนึ่งแนะนำภาษาต่างๆในทิเบตโดยให้ความสำคัญกับภาษาคาม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวคามและวิถีชีวิตตลอดจนธรรมเนียมการปฏิบัติของชาวเกียลทั้ง บทที่สองพรรณนาระบบเสียงภาษาเกียลทั้งและวิเคราะห์สัทวิทยาเชิงประวัติเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาเกียลทั้งกับภาษาทิเบตเขียน บทที่สามและบทที่สี่พรรณนาประเภททางไวยากรณ์ของคำนามและคำกริยาโดยบทที่สามให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการลงการก ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ ระบบคำสรรพนามและประเภททางไวยากรณ์ที่สำคัญของคำนาม บทที่สี่อภิปรายระบบกริยาช่วยในภาษาซึ่งมีการใช้แปรไปตามแหล่งที่มาของความรู้ สถานภาพของความรู้และมุมมองของผู้มีส่วนร่วมในการสนทนา บทนี้ยังอภิปรายพัฒนาการของกริยารองซึ่งแสดงการณลักษณะและอรรถาณูเคราะห์ บทที่ห้าเป็นการอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับมาลาและอรรถาณูเคราะห์ บทที่หกเสนอข้อมูลในระดับปริจเฉทและกลวิธีในการเชื่อมโยงอนุภาค รวมทั้งปรากฏการณ์ทางไวยากรณ์ที่น่าสนใจได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงแก่นความและการลงสาธการก ภาคผนวกของหนังสือให้รายการคำศัพท์และตัวอย่างเรื่องเล่าซึ่งทำให้เห็นอรรถรสของภาษานี้ดียิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าภาษาเกียลทั้งหรือภาษาทิเบตถิ่นอื่นเพิ่มเติม

2. บทความเรื่อง "Grammatical peculiarities of two dialects of southern Kham Tibetan"

บทความนี้จะตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความวิจัยคัดสรรเกี่ยวกับภาษาทิเบตโดยมี Professor Roland Bielmeier (University of Berne) เป็นบรรณาธิการ หนังสือเล่มนี้จะเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาทิเบตถิ่นต่างๆเนื่องจากงานเช่นนี้ยังไม่เคยมีมาก่อน บทความนี้

ปรับปรุงจากบทความของผู้วิจัยเรื่อง "Grammatical peculiarities of two southern Kham dialects: A study of case marking patterns and secondary verb constructions" ซึ่งเสนอที่การประชุม 8th Himalayan Languages Symposium ระหว่างวันที่ 9-12 กันยายน 2545 ณ มหาวิทยาลัยเบอร์น กรุงเบอร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ วัตถุประสงค์ของบทความคือการเปรียบเทียบไวยากรณ์ภาษาเกียลทังและภาษาบาทัง ลักษณะเด่นสองลักษณะที่นำมาเปรียบเทียบคือการลงกรกและการใช้กริยารอง ลักษณะทางไวยากรณ์ทั้งสองนี้ในภาษาทิเบตถิ่นคามแตกต่างจากภาษาทิเบตถิ่นลาซาและถิ่นอื่นเป็นอย่างมากและมีนักไวยากรณ์ทิเบตบางท่าน เช่น Professor Gesang Jumian (มหาวิทยาลัยชนชาติส่วนน้อย กรุงปักกิ่ง) เสนอว่าเป็นลักษณะพิเศษที่พัฒนาขึ้นในภาษาทิเบตถิ่นคามโดยเฉพาะ บทความนี้จะช่วยยืนยันข้อสังเกตนี้ซึ่งในอดีตยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายโดยเฉพาะในหมู่นักวิชาการตะวันตก นอกจากนี้ บทความยังชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาษาเกียลทังและภาษาบาทังซึ่งแม้จะเป็นภาษาทิเบตถิ่นคามได้ทั้งคู่และมีลักษณะพิเศษดังกล่าวข้างต้นก็ยังมีข้อแตกต่างหลายประการ ความรู้เกี่ยวกับข้อแตกต่างและลักษณะไวยากรณ์ของภาษาทั้งสองเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจพัฒนาการทางไวยากรณ์ของภาษาทิเบตสมัยใหม่ เนื้อหาของบทความนี้และเนื้อหาในหนังสือ Rgyalthing Tibetan ข้างต้นเป็นการเสนอผลการวิจัยหลักของโครงการ

3. บทความเรื่อง "A linguistic and anthropological survey of the Tibetan borderland"

บทความนี้ตีพิมพ์ในวารสาร Asian Review 2001 เป็นการรายงานผลวิจัยของโครงการที่คาบเกี่ยวระหว่างภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยาโดยแสดงให้เห็นความซับซ้อนทางภาษาและชาติพันธุ์ของถิ่นคามซึ่งอยู่บริเวณพรมแดนระหว่างจีนกับทิเบต (บริเวณที่เป็นภูมิภาคปกครองตนเองของชนทิเบต) ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าทำไมผู้คนในเขตนี้จึงมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ไม่ได้มีประวัติศาสตร์ร่วมกับผู้คนในเขตทิเบตตอนกลาง ชาวคามมักจะมองตัวเองว่าเป็นชาวทิเบตอีกกลุ่มหนึ่งที่แตกต่างออกไป ความซับซ้อนทางภาษาและชาติพันธุ์ดังกล่าวนี้เห็นชัดจากระดับศึกษาเมืองเกียลทัง ซึ่งเป็นเมืองทางใต้สุดของพรมแดน การที่ชาวเกียลทังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชาวฮั่นและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมาเป็นเวลาช้านานทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตตลอดจนการใช้ภาษาของชาวทิเบตถิ่นคามกลุ่มนี้ต่างไปจากชาวคามกลุ่มอื่น (มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวฮั่นและชาวน่าซีมากกว่ากับชาวคามกลุ่มอื่นและมีการยืมคำศัพท์จากภาษาจีนในอัตราที่สูงมาก) อย่างไรก็ตาม ชาวเกียลทังก็ไม่ได้มองว่าพวกเขาแตกต่างไปจากชาวคามกลุ่มอื่น

4. บทความเรื่อง "Tibetan"

บทความนี้จะตีพิมพ์ใน Encyclopedia of Linguistics เป็นการแนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะโดยทั่วไปของภาษาทิเบตโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับตระกูลภาษา ลักษณะเด่นทางไวยากรณ์ ประเด็นทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับภาษาทิเบตที่มีผู้ทำวิจัยรวมทั้งประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาษาทิเบตถิ่นคาม

5. บทความเรื่อง "Indexical categories in Kham and Central Tibetan"

บทความนี้เสนอที่การประชุม 6th Himalayan Languages Symposium ณ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบ

การบ่งชี้คำกริยา (การที่กริยา "เป็น" และกริยาช่วยอื่นๆในภาษาทำหน้าที่เป็นรูปแสดงแหล่งที่มาของความรู้และมีการใช้แปรไปตามมุมมองของผู้ร่วมสนทนา) ในภาษาทิเบตถิ่นคามเปรียบเทียบกับภาษาทิเบตถิ่นกลาง (ภาษาลาซา) ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาบางส่วนของบทความในบทที่สี่ในหนังสือ Rgyalthang Tibetan

6. บทความเรื่อง "The Khampas of Tibet's Eastern Frontiers: Language, Identity and Ethnohistory"

บทความนี้เสนอที่สัมมนาของสถาบันบูรพคดีศึกษา มหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด เดือนเมษายน 2545 และที่การประชุมประจำปีของ Asian Scholarship Foundation ในเดือนกรกฎาคม 2545 ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงเพื่อส่งไปตีพิมพ์ในวารสารที่เหมาะสม เนื้อหาหลักของบทความคือการแนะนำชาวคามทั้งในแง่ภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมและทั้งจากมุมมองในฐานะที่เป็นชาวทิเบตและจากวรรณกรรมที่พวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งของจีน บทความวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของพวกเขาซึ่งผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความหลากหลายภายในภาษาทิเบตถิ่นคาม บทความนี้ยังอภิปรายอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวคามในบริบทปัจจุบันที่พรมแดนระหว่างรัฐ-ชาติเฉือนขาด (กล่าวคือการเป็นผู้คนที่อยู่บริเวณพรมแดนเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญอีกต่อไป) และชาวคามรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับโลกภายนอกมากขึ้น

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ในการทำโครงการวิทยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามได้นี้ ผู้วิจัยได้ความรู้มากไปกว่าความเข้าใจระบบวิทยากรณ์ของภาษานี้ ผู้วิจัยจึงได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาด้วย งานวิจัยนี้จึงใช้เวลามากไปกว่าที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แต่เดิม ในความเห็นของผู้วิจัย ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าความรู้เกี่ยวกับภาษา และจริงๆแล้วความรู้ทั้งสามด้านนี้แยกจากกันไม่ออก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้เวลาเป็นอย่างมากในการจัดทำหนังสือวิทยากรณ์ภาษาเกียลทังซึ่งแม้ว่าจะเกี่ยวกับภาษาเกียลทังเป็นหลัก แต่ผู้วิจัยก็ได้สอดแทรกเนื้อหาที่เป็นผลวิจัยเกือบทั้งหมดของโครงการนี้ รวมทั้งเรื่อง Topic marking and ergative marking ซึ่งผู้วิจัยไม่มีเวลาพอที่จะตีพิมพ์แยกเป็นอีกหนึ่งบทความ

บทสรุป

ดังที่ Epstein (2002) กล่าวไว้ความรู้เกี่ยวกับทิเบตตะวันออกยังมีอยู่น้อยนิดเนื่องจากยังขาดการวิจัยทางภาษา ชาติพันธุ์วรรณา และประวัติศาสตร์ โครงการวิทยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามได้ช่วยเติมเต็มความรู้ที่ขาดไปนี้บางส่วนและช่วยจุดประกายให้เกิดงานวิจัยในบริเวณนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถจัดการประชุมนานาชาติสหสาขาวิชาเกี่ยวกับทิเบตตะวันออกหรือที่ Epstein เรียกว่า Kham Studies ได้ไม่ช้าและสามารถตีพิมพ์ผลงานที่เสนอในการประชุมนี้ในรูปของหนังสือรวมผลงานวิจัยและเผยแพร่ในระดับนานาชาติ หนังสือนี้จะเป็นก้าวสำคัญของการศึกษาเอเชียโดยนักวิชาการเอเชีย

หนังสืออ้างอิง

ในการทำวิจัยโครงการไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้ ผู้วิจัยได้รับประโยชน์จากหนังสืออ้างอิงเหล่านี้ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นงานบุกเบิกการศึกษาในทิเบตตะวันออก นอกจากนี้ในรายการนี้ ผู้วิจัยยังได้อ้างงานบางส่วนของผู้วิจัยเพื่อชี้ให้เห็นว่าผลงานวิจัยภาษาเกยลทั้งของผู้วิจัยอยู่ส่วนใดของภาษาศาสตร์ภาษาทิเบตถิ่นคาม

- Aris, Michael. 1992. *Lamas, Princes, and Brigands: Joseph Rock's Photographs of the Tibetan Borderlands of China*. New York: China House Gallery, China Institute in America.
- Barnett, A. Doak. 1993. *China's Far West: Four Decades of Change*. Boulder, San Francisco and Oxford: Westview Press.
- Denwood, Philip. 1999. *Tibetan*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.
- Epstein, Lawrence, ed. 2002. *Khams pa Histories: Visions of People, Place and Authority*. Brill's Tibetan Studies Library, 2/4. Brill Academic Press.
- Gesang Jumian. 1989. Phonological analysis of Batang Tibetan. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung* XLIII 2.3: 331-358.
- Gesang Jumian and Gesang Yangcan. 2002. *Essentials of Tibetan Dialects*. Beijing: Nationalities Press.
- Harrell, Stevan. 2001. *Ways of Being Ethnic in Southwest China*. Seattle and London: University of Washington Press.
- Harrell, Stevan. 1995. Languages defining ethnicity in Southwest China. In Romanucci-Ross, Lola and George DeVos, eds., *Ethnic Identity: Creation, Conflict, and Accommodation*, 97-114. Walnut Creek, London, New Delhi: Altamira Press, 1995.
- Hasler, Kathrin. 1999. *A Grammar of the Tibetan Dege Dialect*. Unpublished Ph.D. Dissertation. Bern University.
- Hongladarom, Krisadawan. 1999. Rgyalthing Tibetan lexicon and an appraisal of a Southeast Asian wordlist. *Mon-khmer Studies* 30.
- Hongladarom, Krisadawan. 1996. Rgyalthing Tibetan of Yunnan: A preliminary study. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 19.2: 69-92.
- Hongladarom, Krisadawan. Forthcoming. *Rgyalthing Tibetan*. Munich: Lincom Europa.
- LaPolla, Randy. 1995. 'Ergative' marking in Tibeto-Burman. In *New Horizons in Tibeto-Burman Morphosyntax* (Senri Ethnological Studies 41) ed. by Y. Nishi, J. Matisoff, and Y. Nagano. Osaka: National Museum of Ethnology.
- Makley, Charlene, Dede, Keith, Hua Kan, and Wang Qingshan. 1999. The Amdo dialect

- of Labrang. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 22.1: 97-127.
- Migot, Andre. 1995. *Tibetan Marches*. Translated by Peter Fleming. London.
- Migot, Andre. 1957. Recherches sur les dialectes Tibétains du Si-k'ang (Province de Khams). *Bulletin de l'Ecole Francaise d'extreme-orient* XLVIII.2: 417-562.
- Rock, Joseph. 1948. *The Ancient Na-khi Kingdom of Southwest China*. Cambridge: Harvard University Press.
- Samuel, Geoffrey. 1993. *Civilized Shamans: Buddhism in Tibetan Societies*. Washington and London: Smithsonian Institution Press.
- Safran, William, ed. 1998. *Nationalism and Ethnoregional Identities in China*. London and Portland, OR: Frank Cass.
- Sun, Jackson T-S. 2002. Perfective stem renovation in Khalong Tibetan. *Paper presented at the 8th Himalayan Languages Symposium, 19-22 September 2003*. University of Berne, Switzerland.
- Sun, Jackson T-S. 1986. *Aspects of the Phonology of Amdo Tibetan: Ndzorge Dialect* (Monumenta Serindica 16). Tokyo: Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa.
- Teichman, Eric. 1992. *Travels of a Consular Officer in Eastern Tibet*. Cambridge: University Press. (Reprinted: Varanasi and Kathmandu: Pilgrims Publishing, 2000.)
- Tournadre, Nicolas. 2001. Final auxiliary verbs in literary Tibetan and in the dialects. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 24.1: 49-112.
- Wang, Xiaosong. 1996. Prolegomenon to Rgyalthang Tibeta phonology. Translated by Krisadawan Hongladarom and Suree Choonharuangdej. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 19.2: 55-67.
- Yu, Wen. 1948. Studies in Tibetan phonetics, Sde-dge dialect. *Studia Serica* 7: 63-78.

ผลงานที่ได้จากโครงการ

1. ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ

ผลงานตีพิมพ์ในรูปของหนังสือผลงานวิจัย (research monograph)

Hongladarom, Krisadawan. Forthcoming. *Rgyalthag Tibetan*. Munich: Lincom Europa.

ผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ/หนังสือรวมผลงานวิจัยคัดสรร

Hongladarom, Krisadawan. Forthcoming. Grammatical peculiarities of two dialects of southern Kham Tibetan. In Bielmeier, Roland, ed., *Trends in Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Hongladarom, Krisadawan. 2000. A linguistic and anthropological survey of the Tibetan borderland. *Asian Review* 2001: 1-19.

ผลงานตีพิมพ์ในหนังสือวิชาการ

Hongladarom, Krisadawan. Forthcoming (2003). Tibetan. *Encyclopedia of Linguistics*. Chicago: Fitzrold Dearborn.

2. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ภาษาทิเบตโดยนักวิชาการชาวเอเชียและเป็นการส่งเสริมนักวิชาการไทยให้ทำวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้งจนมีความเชี่ยวชาญในระดับนานาชาติ รายละเอียดของการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มีดังนี้

2.1 เชิงสาธารณะ

เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำวิจัยในทิเบตตะวันออกระหว่างนักวิชาการไทยและนักวิชาการจากประเทศต่างๆในเอเชีย ได้แก่ จีน ไต้หวัน ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย เครือข่ายความร่วมมือนี้ชื่อ Language, Culture and Ethnohistory of the Tibetans and Other Ethnic Minorities in East Tibet: The Mdo-khams Network ซึ่งมีผู้วิจัยเป็น network manager กำลังอยู่ในระหว่างการขอการสนับสนุนจาก Toyota Foundation โดยโครงการเกี่ยวข้องได้รับทุนจาก Japan Foundation Asia Center

โครงการไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามนี้ยังทำให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทิเบตในประเทศไทย ประเด็นนี้เห็นชัดจากการที่ผู้วิจัยได้รับการติดต่อให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการนี้และเรื่องต่างๆไปเกี่ยวกับทิเบต จากนิตยสาร 4 ฉบับ (แพรวสุดสัปดาห์ ดิฉัน พลอยแกมเพชร และอาทิตย์ประจำสัปดาห์) รายการวิทยุของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรายการโทรทัศน์ฟ้าใสวันเสาร์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรจากบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งในการเสวนาหนังสือใหม่เกี่ยวกับจีนและทิเบตและได้รับเชิญให้บรรยายเกี่ยวกับทิเบต ณ สยามสมาคม ในระหว่างที่ทำวิจัย ผู้วิจัยยังได้รับการติดต่อทางไปรษณียิ์อิเล็กทรอนิกส์จากนักศึกษาและนักวิชาการจากประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ และจีน ในการทำวิจัยในเขตทิเบตตะวันออกและในการตีพิมพ์หนังสือไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นเกียลทัง

ผลประโยชน์อีกด้านหนึ่งของโครงการที่ผู้วิจัยภูมิใจมากคือการได้รับการยอมรับจากต่างประเทศให้เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาและวัฒนธรรมทิเบต ผู้วิจัยได้รับเชิญจากบรรณาธิการของวารสารในสหรัฐอเมริกาได้แก่ Anthropological Linguistics และ Linguistic Anthropology ให้เป็น reader อ่านบทความ 2 เรื่องที่เขียนโดยนักภาษาศาสตร์-มานุษยวิทยาชาวอเมริกันที่เสนอตีพิมพ์ผลงานในวารสารทั้งสองเรื่องนี้

2.2 เชิงวิชาการ

โครงการวิจัยนี้เอื้อประโยชน์อย่างมากต่อการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท/เอก ผลวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางภาษาในทิเบตและรูปแบบทางศาสนาและวัฒนธรรมของชาวทิเบตได้นำไปใช้ในวิชาภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิชาที่เน้นการศึกษาแบบสหสาขาวิชา (นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้มาจากคณะต่างๆ) นอกจากนี้ เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษาและ/หรือวัฒนธรรมทิเบตเดินทางมาประเทศไทย ผู้วิจัยก็จะจัดให้มีการบรรยายพิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ โดยการบรรยายนี้จะเปิดกว้างให้บุคคลภายนอกด้วย จึงทำให้เกิดการตื่นตัวในวงวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาทิเบต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย โครงการวิจัยนี้ได้ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาภาษาและชาติพันธุ์ในสังคมไทย ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับชาติพันธุ์ในลำพูนของนางสาวเพ็ญจันทร์ พันธุ์ฤกษ์ที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีโครงการที่จะเปิดสอนภาษาทิเบตให้แก่บุคคลภายนอกในช่วงเวลาว่างเวลาราชการ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมีแผนการที่จะตั้งศูนย์วิจัยภาษาและวัฒนธรรมทิเบตในประเทศไทย การตั้งศูนย์นี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างนักวิจัยใหม่

3. อื่นๆ

3.1 ผลงานเสนอในการประชุมวิชาการนานาชาติ

เสนอแล้ว 3 เรื่อง (ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา สวิสเซอร์แลนด์ และไทย) และกำลังจะเสนออีก 2 เรื่อง (ณ ประเทศสิงคโปร์และประเทศจีน)

Hongladarom, Krisadawan. 2003. Interesting characteristics of Kham Tibetan: From Yunnan to Qinghai. *Paper to present at the First International Workshop on the Languages and Cultures of Amdo Qinghai*, 8-12 September 2003, Qinghai Normal University, Xining, PR China.

Hongladarom; Krisadawan. 2003. "We are the center of the world and the universe": Language and ethnicity in the Sino-Tibetan borderlands. *Paper to present at the International Convention of Asia Scholars*, 19-22 August 2003, University of Singapore.

Hongladarom, Krisadawan. 2002. Grammatical peculiarities of two southern Kham dialects: a study of case marking patterns and secondary verb constructions. *Paper presented at the 8th Himalayan Languages Symposium*, 19-22 September 2002, University of Berne, Switzerland.

Hongladarom, Krisadawan. 2001. The Khampas of Tibet's eastern frontiers: Language, identity and ethnohistory. *Paper presented at the 2nd Annual Meeting of the Asian Scholarship Foundation*, 1-2 July 2001, Bangkok.

Hongladarom, Krisadawan. 2000. Indexical categories in Kham and Central Tibetan. *Paper presented at the 6th Himalayan Languages Symposium*, University of Wisconsin at Milwaukee, June 2000.

3.2 ผลงานรับเชิญให้เสนอในสัมมนาในต่างประเทศ

เสนอผลงานเรื่อง "The Khampas of Tibet's eastern frontiers: Language, identity and ethnohistory" และ "Rgyalhang Tibetan" ที่สัมมนาเรื่อง Linguistic and Anthropological Issues of Tibet and the Himalayas จัดโดย Oriental Institute, Oxford University ในวันที่ 20 เมษายน 2545 และวันที่ 27 พฤษภาคม 2545

3.3 ผลงานตีพิมพ์ในประเทศ

หนังสือวิชาการสำหรับสาธารณชน

กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์. 2546. *ทิเบต ขอบฟ้าที่สูญหายไป*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์พระอาทิตย์.

บทความวิชาการสำหรับสาธารณชน

Hongladarom, Krisadawan. 2001. Four rivers and six ranges. *The Bangkok Post* (15 February 2001).

3.4 ผลงานต่อเนื่องซึ่งใช้ผลงานวิจัยบางส่วนจากโครงการนี้และคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ
ภายใน 18 เดือนหลังโครงการสิ้นสุด

*ข้อมูลภาษาทิเบตถิ่นคามซึ่งสามารถส่งตีพิมพ์ที่สำนักพิมพ์ต่างๆในรูปของ
หนังสือ*

Hongladarom, Krisadawan. In preparation. *Kham Tibetan: Basic Sentences and
Texts*.

ผลงานในรูปบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารหรือหนังสือวิชาการนานาชาติ อาทิ

Hongladarom, Krisadawan. In preparation. *The Khampas of East Tibet:
Language, Identity and Ethnohistory*.

ภาคผนวก

ภาคผนวกประกอบด้วย

1. ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ

- (ก) หนังสือ Rgyalthang Tibetan จะตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Lincom Europa (Munich) กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการส่งสำนักพิมพ์ จะส่งสำเนาต้นฉบับให้ สกว. ในเดือนสิงหาคม 2546) ที่แนบมานี้เป็นหน้าปก คำนำ กิตติกรรมประกาศ สารบัญ และบทที่ 1
- (ข) บทความเรื่อง "Grammatical peculiarities of two dialects of southern Kham Tibetan" จะตีพิมพ์ในหนังสือรวมผลงานวิจัยโดยสำนักพิมพ์ Mouton de Gruyter (Berlin)
- (ค) บทความเรื่อง "Tibetan" จะตีพิมพ์ใน Encyclopedia of Linguistics โดยสำนักพิมพ์ Fitzrold Dearborn (Chicago)
- (ง) บทความเรื่อง "A linguistic and anthropological survey of the Tibetan borderland" ตีพิมพ์ในวารสาร Asian Review 2001

2. ผลงานเสนอในที่ประชุมวิชาการนานาชาติ

- (ก) บทความย่อสำหรับบทความเรื่อง "'We are the center of the world and the universe': Language and ethnicity in the Sino-Tibetan borderlands" บทความกำลังอยู่ในระหว่างการเขียนเพื่อนำเสนอที่ National University of Singapore ในเดือนสิงหาคม 2546
- (ข) บทความเรื่อง "The Khampas of Tibet's Eastern Frontiers: Language, Identity and Ethnohistory" เสนอที่การประชุม 2nd Annual Meeting of the ASF กำลังอยู่ในระหว่างปรับปรุงเพื่อเสนอตีพิมพ์
- (ค) บทความเรื่อง "Indexical categories in Kham and central Tibetan" เสนอที่การประชุม 6th HLS ประเทศสหรัฐอเมริกา

3. ผลงานตีพิมพ์ในประเทศ

- (ก) หนังสือ ทิเบต : ขอบฟ้าที่สูญหายไป ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พระอาทิตย์ จะส่งหนังสือให้ สกว. ในเดือนสิงหาคม 2546 เมื่อหนังสือออกจากโรงพิมพ์แล้ว) ที่แนบมานี้เป็นหน้าปก คำนำ กิตติกรรมประกาศและสารบัญ
- (ข) บทความเรื่อง "Four rivers and six ranges" ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ The Bangkok Post

4. ผลงานรับเชิญให้เสนอในสัมมนาในต่างประเทศ

เอกสารการบรรยายเกี่ยวกับโครงการ ประกอบด้วยแผนที่ที่เบตตะวันตก ชื่อ และรายละเอียดเกี่ยวกับเมืองในทิเบตตะวันตก และรายละเอียดเกี่ยวกับภาษาทิเบตและภาษาคาม

ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ

Hongladarom, Krisadawan. Forthcoming. *Rgyalthang Tibetan*.
Munich: Lincom Europa.

Rgyalhang Tibetan

ཀྱུལ་ཐང་ཡུལ་སྐད་

Krisadawan Hongladarom

For Ken

&

In Memory of Anye Saga Sonam Rgyatso

CONTENTS

List of illustrations

List of tables

Preface

Acknowledgments

Abbreviations

Transliteration and Transcription

1 Rgyalthang Tibetan

1.1 Linguistic Situation

1.2 Kham Tibetan

1.2.1 Classification of Kham dialects

1.2.2 Linguistic works on Kham Tibetan

1.3 Ethnohistory of Kham

1.4 Objectives and Significance

1.5 Theoretical Approaches

2 Sound System

2.1 Consonants

2.2 Vowels

2.3 Tones

2.4 Phonological Processes

2.5 Correspondences with Written Tibetan

3 Nominal Forms and Categories

3.1 Case

3.2 Number

3.3 Pronouns

3.4 Determiners

3.5 Adjectives

- 3.6 Numerals
- 3.7 Compounding
- 4 Verbal Forms and Categories**
 - 4.1 Participant perspective
 - 4.2 Evidentiality and mirativity
 - 4.3 Volitionality and control
 - 4.4 Aspect
 - 4.5 Causativity
- 5 Mood and Modality**
 - 5.1 Assertion
 - 5.2 Negation
 - 5.3 Interrogation
 - 5.4 Deontic Modality
- 6 Clausal Syntax**
 - 6.1 Clause Types
 - 6.2 Clausal Chaining
 - 6.3 Topic Marking
 - 6.4 Zero Anaphora
 - 6.5 Discourse Markers

Appendices

Plates

Rgyalthang Texts

Written Tibetan-Rgyalthang Tibetan-English Vocabulary

Bibliography

Preface

Before undertaking my first linguistic training in 1985, I was acquainted with the late Buddhist scholar John Blofeld, who had been residing in Thailand for about twenty years. I also had a good opportunity to meet two Tibetan monks from India. I did not know that the brief meetings with these people would become a turning point in my life which led to a shift of interest from western languages to Tibetan and other Asian languages. The interest came to materialize when I went to Indiana University and sat in Chris Beckwith's Elementary Tibetan. From that day till now, I have been fascinated with Tibet and have made several sojourns to Tibetan communities in Nepal, India, and China.

I chose to study Kham Tibetan, because Kham is one of the largest and most linguistically complex areas of Tibet. Yet, little document on this linguistic area is available. Several books talk about the warrior nature of the Khampas, their blunt and unsophisticated behaviors, and their colorful festivals. But few pay attention to their language and ways of speaking. This book is thus aimed to fill this gap. Our knowledge of Modern Spoken Tibetan is based mainly on Lhasa Tibetan or what has been called Standard Spoken Tibetan. The focus on Kham Tibetan, in my opinion, is imperative and timely. The rich data from Rgyalhang, a southern Kham variety, will be beneficial to linguists and Tibetan scholars who seek a full understanding of the diversity and complexity of the languages spoken in Tibet.

I went to Rgyalhang (Ch. Zhongdian/Shangri-la) for the first time in October 1995 and found myself returning there every semester break until the summer of 2001. I witnessed significant changes in this county - from a little quiet town, almost totally unknown to the outside world, to a bustling center of tourism with a reputation of being the long-lost Shangri-la, or the newly coined word in Tibetan *sems kyi nyi zla* "the sun and the moon of the heart". Rgyalhang has drawn attentions from a lot of tourists each summer, and hotels have sprung up here and there like *mustake*, local mushroom. There are more jobs for those who can converse in Chinese or English and less for those who speak only Rgyalhang. A great number of Han, Hui and other minority groups from various provinces came to settle down there. A number of Rgyalhang speakers in the near future is certain to decline. This book is thus an effort to document and preserve this

little-known dialect spoken in a Tibetan enclave of Yunnan.

Although the book focuses on grammar, it also deals with historical and sociolinguistic issues. Grammar for me is a product of history; it is not a magical system operating in the brain of an individual speaker. It is not autonomous but a result of social interactions. Based on the functional approach, the book pays attention to basic meanings and functions of linguistic forms at both sentential and discursive levels. It is hoped that by reading this book, the reader will not only understand a linguistic system of Tibetan *but will also get acquainted with the ways of speaking of a semi-nomadic people who* live their lives tending yaks on alpine grassland and growing potato and barley in valley plains.

The book is divided into six chapters. Chapter 1 situates Rgyalthag in a linguistic context and gives an overview of the languages of Tibet, with a special emphasis on Kham dialects. Chapter 2 describes Rgyalthag phonology and offers a glimpse of historical phonology by means of an analysis of the correspondences between the Rgyalthag dialect and Written Tibetan. Chapters 3 and 4 center on nominal and verbal forms and categories. Adopting Masica's (1991) terminology, I employ the term "forms and categories", rather than the traditional term "morphology". Rgyalthag, like the majority of modern spoken Tibetan dialects, shows the close interaction between morphology and syntax. It makes use of analytical morphemes (i.e. auxiliaries, secondary verbs), rather than verbal inflections, to convey semantic categories like tense/aspect. Ergativity and other case marking patterns, pronominal paradigms and nominal characteristics are presented in Chapter 3. Verbal categories comprising participant perspective, tense/aspect, evidential and mirative distinctions, as well as volitionality and control are discussed in Chapter 4. This chapter also pays attention to the development of grammatical functions associated with secondary verbs. Mood and modality constitutes the main focus of Chapter 5. The last chapter discusses various kinds of clause types and discursive linking strategies. Appendices consist of basic glossary and selected narratives to facilitate the task of comparing and contrasting Tibetan dialects and introduce the reader to the texture of the Rgyalthag speech.

Krisadawan Hongladarom

Acknowledgments

Since I undertook the Rgyalthang project, I owed debts of gratitude to a number of friends, teachers, colleagues, and institutions. First of all, I wish to thank the Thailand Research Fund for generously granting me two grants over the period of six years (1995-2003), which enabled me to conduct the research from which the book is based. Part of the research was supported by the ASIA Fellows Program (administered by the Asian Scholarship Foundation) for fieldwork in China (August 2000 - May 2001) and research in the UK (February – June 2002). Additional support was received from Chulalongkorn University. I am indebted to Yunnan Institute for Nationalities (Kunming), Southwest Institute for Nationalities (Chengdu), Central University for Nationalities (Beijing), Wolfson College, Oriental Institute and Aris Trust Centre, Oxford University for having processed my permits and facilitated my research. I am grateful to Chulalongkorn University for granting me a one-year sabbatical leave (April 2000-March 2001) to work on the first draft of the book.

Chris Beckwith has played an instrumental role in my understanding of Tibetan. His encouragement and suggestions over hundreds of e-mail messages encouraged me to go on. He made me realize friendship between teacher and student could continue without a limit of space and time. I appreciated the co-operation of Roland Bielmeyer and his active team, particularly Felix Haller, Brigitte Huber and Katrin Häsler. I am indebted to David Bradley, George van Driem, Charles Ramble, Yasuhiko Nagano, Lourdes Salvador, Jackson T-S. Sun, Tsukuhito Takeuchi, and my Chula colleagues, particularly Pranee Kullavanijaya, who read an earlier version of this work.

Yangdol Panglung Gyetsá is prominent among friends who have played important roles in this project. I am grateful to her help, especially from the beginning of the project. I thank her families both in Switzerland and in Rgyalthang for their hospitality and friendship. Special thanks go to Jampa Panglung Rinpoche, whose scholarship and compassion set a great example for me.

I owed a dept of gratitude to Kesang Gyurme (Gesang Jumian) for accepting me

to be his student and for sharing with me his knowledge of Kham dialects. I am also grateful to his wife Chen Jianjian (Sonam Kyi) for tutoring me Chinese and Tibetan. Specially, I am indebted to Wang Xiaosong for invaluable data, hours and hours he devoted to my project, field trips in Kham, and friendship over a number of years.

Without him, this book could not be possibly written. I thank Anye Sonam Rgyatso (ཨ་

མུ་བསོད་ལྷ་མས་ལྷ་མཚོ་) for having told wonderful stories to me. To my sorrow, Anye

(grandfather) passed away in November 2000, when one-third of the book had been completed. The remainder were written in his memory. I also would like to thank Uttara Shakar-Cree, Tashi Yangdzom, Dhakpa Kalden, as well as other Rgyalthag friends and informants whose names are not mentioned here.

During my stay in Beijing, I am grateful to Tsewang Lhamo, her husband Sherab Gyatso, a native of Rgyalthag himself, and their daughter Wei Na. In Chengdu, Tsering Kandro is not only my Kham language teacher but is also a great friend. I am also indebted to Tsering Hu Heng for transcribing stories told in the Kandze dialect, which helped me see special characteristics of the Rgyalthag dialect more clearly. Special thanks go to Kunga Sangbo Rinpoche and Tsering Wangchuk.

I thank Chung Tsering, Kesang and Tsundue for helping me write Rgyalthag words and sentences. Without their efforts and help, the preparation for the final draft of this book would have been certainly delayed. Also to Tenzin Rabgyal and Tenzin Losel for their excellent co-ordination and friendship.

Finally, I thank Soraj Hongladarom for his encouragement and help in all possible ways he can. I am grateful to my parents for their unfailing love and support. While working on the research on which this book is based, I had to be away from my young son. To him this book is lovingly dedicated.

Abbreviations

Gloss	Selected Forms (Written Tibetan)	Selected Forms (Rgyalthang Tibetan)	Description
1s	ང་	ŋă	First person singular
1sp	ངའི་, ངའི་གི་, ང་ཉིད་	ŋĩ, ŋĩkə, ŋăni	First person singular, possessive
1p	ངེད་རྣམས་ཀྱི་	ŋănàkəin	First person plural
1pc	ངེད་རྣམས་པདག་	ŋănàta	First person plural, collective
1pe	ང་ཚོ་	ŋătshè	First person plural, exclusive
1pi	འ་ཚོ་ཚོ་	?ākūtshe	First person plural, inclusive
2s	ཁྱེད་	təhy	Second person singular
2sp	ཁྱེད་ཉིད་, ཁྱེད་ཉིད་གི་	təhĩni, təhĩnikə	Second person singular, possessive
2p	ཁྱེད་རྣམས་ཀྱི་	təhənàkəin	Second person plural
2pc	ཁྱེད་རྣམས་པདག་	təhənàta	Second person plural, collective
2p	ཁྱེད་ཚོ་	təhətshe	Second person plural
3s	ཁོ་	khūə	Third person singular
3sp	ཁོ་ཉིད་, ཁོ་གི་	khūəni, khūəkə	Third person singular,

			possessive
3p	ཁོ་མཉམས་ཀྱི་ན་	khūənàkein	Third person plural
3p	ཁོ་ཚོ་ད་	khūətshe	Third person plural
3pc	ཁོ་མཉམས་གདག་	khūənàta	Third person plural, collective
AUX	བྱུང་, བྱལ་	ɕəŋ, thi	Auxiliary verb
CLF	མགོ་	nguə	Classifier
CON	ཐོན་རན་, ཐོན་, ན་	thuinren, thuin, nə	Connective particles
COP	ནོ་, རེད་, ཡིན་	nə, rê, zin	Copula
DAT	ཚུ་, ཁོ་, ལ་	tša, ko, la	Dative
DM	ཚུ་ར་ཁྱུ་ར་ཐོན་རན་	tsukuthuinren	Discourse markers
DL	གཉིས་	nēi	Dual
EM	མི་	mi	Emphasis
ERG	གིས་, ཡིས་	kə, ji	Ergative
EVID (DIR)	ཐལ་	thi	Direct evidential
EVID (HS)	ཐགས་	tɕa	Hearsay evidential
EXIST	ཡོད་, མེད་ག	jy, ndô	Existential
GEN	གི་, ཡི་	kə, ji	Genitive
HON	ཐོབ་	thò	Honorific
IDEN	རན་	zan	Identification
IMP	ཅིག་	tɕi	Imperative

IMPF	བཟང་, རག་	de, ra	Imperfective
INS	ཡིས་, གིས་	ji, gə	Instrumental
LOC	ན་, ལ་	nə, la	Locative
MIR	སྒང་	ṇaŋ	Mirative
MOD	མི་, རྩི་	minə	Modal
NEG	མི་, མྱི་, མ་	ma, nǐ, mə	Negative
NOM	བ་, ཡི་, ར་	ba, ji, ra	Nominalizer
PF	གྱི་	tçi	Perfective
PN	བག་གིས་	tāŋə	Proper name
POSS	ཉིད་	ni	Possessive
PUR		thè	Purposive
QT	ཟེར་	sə	Quotative
Q	ཨ་	ʔa	interrogative
TOP	དེ་	tə	Topic marker
TQ	ཨ་ནོ་, ཨ་མི་ནོ་	ʔenɛ, ʔenə, ʔamɛnɛ	Taq question
UFP	འོ་	ʔo	Utterance final particle

Transliteration and Transcription

I have chosen to represent Rgyalhang words, sentences, and texts with broad phonetic transcription. For simplicity's sake, I chose not to represent all the phonetic changes in a word such as vowel harmony or tonal changes.

The transcriptions are accompanied in most cases by Written Tibetan correspondences. The first line of each example is the representation based on Standard Written Tibetan; the second line is the approximate representation of the vernacular using Tibetan script. The reason why both systems are needed, given their apparent redundancy, is because the former is aimed to facilitate comprehension. Rgyalhang Tibetan possesses a large number of special idioms and grammatical expressions and thus is not readily intelligible among Tibetan speakers of other areas, even in Kham itself. The latter system is aimed to facilitate dialectal comparison. It will also be helpful to Rgyalhang speakers and students of this dialect who are not familiar with the use of linguistic symbols. In this way, they can learn to write their language if they master some command of Written Tibetan.

The transliteration is based on the convention proposed by Beckwith (1987). This is a revision of the Wylie system. It is motivated by the wish to "transcribe Tibetan as a language rather than as an unconnected string of alien syllables haunted by strange practices such as capitalization in the middle of words" (Beckwith 1987: xiii).

For proper names which have well-established English spellings (such as "Kham" corresponding to the written word *kham*s), I retain the popular way of writing them. An exception is the name of the language under study, which is written Rgyalhang (following the way it is spelled), instead of Gyalhang, so as to conform to my previous published works. The latter word is a contemporary designation of this name in modern writings in English. The other English reference of this place/language name is Gyethang (Aris 1992; Corlin 1978; Gyurme Dorje 1996). In my previous writings, I have transcribed this name as Rgyalhang with the capitalization of the unpronounced prefixed consonant 'r', instead of the capitalization of the second consonant, so-called root letter 'g' (hence rGyal-thang/rGyalhang), if one strictly follows traditional practice in Tibetology. Place names in Kham are written according to Tibetan pronunciation with Chinese-pinyin

in parenthesis.

Tibetan letters are transliterated as follows: k, kh, g, ng, c, ch, j, ny, t, th, d, n, p, ph, b, m, ts, tsh, dz, w, zh, z, ' , y, r, l, sh, s, h. For technical reasons, *ng* is used in place of *n̄*, *ny* for *ń*, *zh* for *ž*, and *sh* for *ś*. The apostrophe corresponds to what native grammarians call "achung" and is equivalent to the symbol *v* in modern linguistic writings in China. Following the Beckwith convention mentioned above, the last letter of the Tibetan alphabet (the glottal stop) is left unmarked except for cases of ambiguity.

Tibetan Consonants with Transliteration and Pronunciations

The following chart lists 30 Tibetan letters categorized into four groups according to their traditional grouping based on some common phonetic properties. The members of Group I are mostly voiceless, unaspirated obstruents. Those of Group II are aspirated counterparts. Most members of Group III are voiced consonants and those of group IV are nasals and glides. Romanized transliteration symbols are in parentheses, followed by the phonetic transcriptions based on the Lhasa dialect and the Rgyalthang dialect respectively.

Group I	Group II	Group III	Group IV
ཀ (ka) k _a , k _a	ཁ (kha) kh _a , kh _a	ག (ga) g _a , k _a	ང (nga) ŋ _a , ŋ _a
ཅ (ca) t _ɕ _a , t _ɕ _a	ཆ (cha) t _ɕ h _a , t _ɕ h _a	ཇ (ja) t _ɕ h _a , d _ʒ _a	ཉ (nya) ŋ _a , ŋ _a
ཏ (ta) t _a , t _a	ཐ (tha) th _a , th _a	ཌ (da) th _a , t _a	ཎ (na) n _a , n _a
པ (pa) p _a , p _a	ཕ (pha) ph _a , ph _a	བ (ba) ph _a , p _a	མ (ma) m _a , m _a
ཅ (tsa) ts _a , ts _a	ཆ (tsha) tsh _a , tsh _a	ཇ (dza) tsh _a , d _ʒ _a	ཉ (wa) w _a , w _a
ཁ (zha) ʧ _a , ʧ _a	ཁ (za) s _a , s _a	ཌ ('a) f _a , ʔ _a	ཎ (ya) j _a , j _a
ར (ra) r _a , r _a	ལ (la) l _a , l _a	ཤ (sha) ʧ _a , ʧ _a	ས (sa) s _a , s _a
ཏ (ha) h _a , h _a	ཨ (a) ʔ _a , ʔ _a		

Rgyalthang Tibetan

This chapter situates Rgyalthang Tibetan in the linguistic context. It gives a brief introduction to the languages of Tibet with a special attention to the eastern dialects so-called Kham Tibetan. Other topics discussed include the ethnohistory of Kham, linguistic and cultural practices of the Rgyalthangwas (Rgyalthang people), objectives and significance of this grammar and theoretical approaches on which this book is based.

1.1 Linguistic Situation

Spoken in the once forbidden "Land of Snows," Tibetan has been an important language of Asia. Its literary tradition traces back to the 7th century A.D. when King Srong-btsan sgam-po, the first *dharmaraja* of Tibet, sent his minister to India to study the Indian script. From that time until now Written Tibetan, with little modification, has been the medium linking Tibetans from various regions together. It has also been adopted as a religious language by ethnic groups in the Himalayas who are adherents of Tibetan Buddhism and share several aspects of Tibetan culture.

Presently, Tibetan is spoken by approximately 4.8 millions of speakers who live in China with an official designation *zàngzú* 'Tibetan nationality'.¹ They are concentrated in three traditional provinces of Tibet, namely Ü-Tsang (Central Tibet), Khām (Southeastern Tibet) and Amdo (Northeastern Tibet). These provinces in present-day administrative discourse correspond to a number of autonomous prefectures in Tibet Autonomous Region and China's four western provinces, namely Sichuan, Yunnan, Qinghai and Gansu.

The linguistic area, which is the focus of this book, is to the southernmost tip of the Tibetan Plateau in northwestern Yunnan, generally known as southern Kham or

more specifically as the Dechen (Diqin) Tibetan Autonomous Prefecture. This is where approximately 100,000 Tibetans live and interact with the Han and other ethnic groups such as the Naxi (Nakhi), Bai, Yi, Pumi, and Lisu. The Upper Yangtze (Tib. རྩམ་ཆུ་ *ts̥hi t̪chu* 'female yak river'; Ch. *jinsha jiang* 'Golden Sand River') makes its last presence in this prefecture before it bends eastwards and flows into China proper. The prefecture is divided into three counties: Rgyalthang, Dechen (Deqen), and the Weixi Lisu autonomous county. Rgyalthang, with an estimated population of 60,000, is the prefecture's seat and is my primary area of investigation.

Linguistically speaking, Tibetan belongs to the Bodish branch of the Bodic group in the Tibeto-Burman stock of the Sino-Tibetan language family. It is closely related to Newar (Nepal Bahasa) and Tamangic, indigenous languages of Nepal but is distantly related to other Tibeto-Burman languages, especially those described as pronominalized languages such as Gurung and Kiranti.

Given the political fate of Tibet during the past three decades and the spread of globalization, Tibetan languages have come into contact with many non-Tibeto-Burman languages such as Chinese, Nepali, Hindi, English, and German. This inevitably renders a high degree of loanwords in the lexicon of Modern Spoken Tibetan. For example, Rgyalthang Tibetan borrows terms indicating days and weeks, kinship terms, and words for various kinds of food from Chinese. Tibetan speakers in India often codeswitch among Central Tibetan (Ü-Tsang *koiné*), Hindi and English, undoubtedly borrowing words from these sources.

Because of geographical distance and remoteness obstructing intergroup communication and educational opportunities, Tibetan develops into several dialects and sub-dialects as well as spoken and written varieties—all are quite different from one another. The most prestigious spoken variety is Lhasa Tibetan, which, contrary to popular belief, is not a common language among Tibetans of all regions. In fact, no single *lingua franca* is used in the whole Tibet. The common language for Central Tibet is Ü-Tsang *koiné* or what Tournadre (2001:39) calls "Standard Spoken Tibetan". This *lingua franca* is based on the Lhasa dialect and is used mainly among Central Tibetan

speakers and those in exile communities. It is not usually intelligible in other regions of Tibet which have their own *linguae francae*. For example, a *koiné* based on the Derge variety of Kham and Written Tibetan has been generally considered a common language of that region. Similarly, the Labrang nomad dialect is considered a common language for the whole Amdo region (Makley et al 1999; Kalsang Norbu et al 2000). In addition, Mandarin and regional dialects of Chinese (i.e. Sichuan Chinese and Qinghai Chinese) have been used by the Tibetan speakers of Tibet Autonomous Region and East Tibet respectively.

The situation relating to written varieties is no less complex. Denwood (1999:39) points out the problem with terminology: the terms "written," "classical" and "literary" are used with different senses by different authors. Some Tibetologists distinguish the following written varieties: Old Tibetan/Pre-classical Tibetan (7th-9th centuries A.D.), Classical Tibetan (13th-18th centuries A.D.), and Modern Literary Tibetan (from 19th centuries A.D. till present). On the other hand, Beyer (1992:36-37) defines Classical Tibetan as the language of Written Tibetan texts, with the exception of the canonical translations, primarily from Sanskrit, and the language of modern newspapers and similar printed material. For him, all the above-mentioned varieties, with the exception of Modern Literary Tibetan, are subsumed under the broad term Classical Tibetan.

Tibetan dialects are generally classified into four groups: Central Tibetan (Ü-tsang, including Lhasa, Shigatse and Gyangtse), Western Tibetan (e.g. Ladakhi and Balti), Northeastern Tibetan or Amdo Tibetan (e.g. Labrang, Ndzorge and other nomadic dialects), and Southeastern Tibetan or Kham Tibetan (e.g. Derge, Kandze, Lithang, Bathang and Rgyalhang). The number of dialects is, however, controversial.² According to Zhang (1996), Chinese scholars have different opinions on dialect classification. A general view is that there are three dialectal groups: Ü-Tsang, Kham, and Amdo, corresponding to three traditional regions of Tibet. Western dialects are not treated as a separate group but classified under Ü-Tsang. This is because most of western varieties are not spoken in China.

Hu Tan (1988), however, suggests that only two groups should be distinguished: (1) Kham-Tsang (with tonal distinction) and (2) Amdo (without tonal distinction). In this regard, Kham Tibetan and Central Tibetan are lumped together in one single group.

In this book, I take the general view that there are four major groups of Tibetan dialects. I do not agree with Hu Tan in classifying Tibetan dialects into two groups and in lumping Kham Tibetan with Central Tibetan. As will be demonstrated in the subsequent chapters, the Rgyalhang dialect, which is chosen to represent Kham Tibetan, and the Lhasa dialect, which is chosen to represent Central Tibetan, are considerably different from each other in terms of phonological and morpho-syntactic systems.

1.2 Kham Tibetan

1.2.1 Classification

The term ཁམ་ཁུ་ཁྱེ་ Kham refers to a vast forested area intertwined by rivers and mountains in East Tibet and is one of the most linguistically complex areas of Tibet. This term does not refer only to a specific language, but a conglomerate of dialects. These dialects are roughly divided into two groups: རོ་ཁྱེ་ *roṅkē* 'valley/agricultural dialects' and འབྲུག་ཁྱེ་ *dzokē* 'nomadic dialects'. The former group consists of a number of sub-dialects which are mutually unintelligible.³ The latter pose fewer internal differences and are reported to be similar to the nomadic dialects spoken in Amdo. These Kham dialects are spoken by approximately 1 million speakers in Sichuan, Yunnan, and Qinghai Provinces, as well as in the eastern counties of Tibet Autonomous Region.

Geographically speaking, Kham Tibetan can be classified into four dialectal groups as follows:

1. Sichuan Kham Dialects

spoken in 18 counties of Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture, Sichuan Province. These counties can be grouped into northern and southern counties. Dartsedo (Kangding), the prefecture's seat, Drango (Luho), Kandze (Ganzi), Derge (Dege), Dzachukha (Serqu), Seda, and Baiyu belong to the northern counties. Nyachukha (Yajiang), Lithang (Litang), Daocheng, Derong, Bathang (Batang) and Chagtreng (Xiangcheng) belong to the southern counties.

2. Yunnan Kham Dialects

spoken in 3 counties, namely Rgyalhang, Dechen and Weixi in Dechen Tibetan Autonomous Prefecture, Yunnan Province. The Rgyalhang dialect, known among Chinese linguists as Zhongdian Tibetan, belongs to this group.

3. Qinghai Kham Dialects

spoken in 6 counties of the Jyekundo (Yushu) Tibetan Autonomous Prefecture, Qinghai Province. Important dialects include Jyekundo Tibetan and Nangchen Tibetan.

4. TAR Kham Dialects

spoken in 7 counties in Nakchu district, 11 counties in Chamdo district and 3 counties in Nyangtri district in Tibet Autonomous Region. The most important dialect for this group is Chamdo Tibetan.

Kham dialects spoken from Dartsedo in Sichuan up to Jyekundo in Qinghai are often referred to as northern Kham Tibetan, whereas those spoken from Dartsedo to Rgyalhang in Yunnan are called southern Kham Tibetan.

Other than geographical area, Kham dialects can be divided according to linguistic characteristics. Following Denwood (1999), three groups can be established on the basis of the presence or absence of initial consonant clusters.